БИЗНЕС ВА МЕНЕЖМЕНТ СОҲАСИ: КЕЛАЖАКДАГИ ЎРНИ ВА РИВОЖЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ

Адизов Аъзамжон Шерзод ўғли
https://doi.org/10.5281/zenodo.23739910

АННОТАЦИЯ

Мазкур мақолада бизнес ва менежмент соҳасининг замонавий иқтисодиётдаги ўрни, рақамли трансформация шароитида бошқарув тизимларининг ривожланиши, сунъий интеллект ва инновацион технологияларнинг тадбиркорлик фаолиятига таъсири таҳлил қилинади. Стратегик бошқарув, инсон капитали, рақобатбардошлик ва ёшлар тадбиркорлигининг аҳамияти ёритилади. Келажак менежерларининг касбий компетенцияларини шакллантириш бўйича амалий таклифлар илгари сурилади.

Калит сўзлар

бизнес, менежмент, рақамли иқтисодиёт, инновация, сунъий интеллект, тадбиркорлик, стратегик бошқарув, инсон капитали, лидерлик.

КИРИШ

XXI асрда жаҳон иқтисодиёти жадал ўзгармоқда. Глобаллашув, рақамлаштириш ва инновацион технологиялар иқтисодий фаолиятнинг анъанавий шаклларини такомиллаштиришни талаб қилмоқда. Бизнес янги иш ўринларини яратиш, маҳсулот ва хизматлар ишлаб чиқариш орқали жамият фаровонлигига ҳисса қўшади. Менежмент эса бу жараёнларни режалаштириш, ташкил этиш, мувофиқлаштириш ва назорат қилишни таъминлайди. Шу сабабли соҳанинг келажакдаги ривожланиш йўналишларини ўрганиш долзарбдир.

1. БИЗНЕС ВА МЕНЕЖМЕНТНИНГ ИҚТИСОДИЙ МОҲИЯТИ

Бизнес ишлаб чиқариш, савдо, хизмат кўрсатиш ва инновацион фаолият орқали қўшимча қиймат яратади. Менежмент ташкилот мақсадларига эришиш учун моддий, молиявий, ахборот ва инсон ресурсларини мувофиқлаштириш жараёнидир. Питер Друкернинг бошқарув назариясида мақсадга йўналтирилган бошқарув ва натижадорлик муҳим ўрин тутади. Икки корхона бир хил капиталга эга бўлса ҳам, маркетинг, харажатларни назорат қилиш ва жамоани бошқариш сифатига қараб натижалари фарқланиши мумкин.

2. РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ВА КЕЛАЖАК БИЗНЕСИ

Электрон тижорат, рақамли маркетинг, булутли технологиялар ва маълумотлар таҳлили бизнес моделларини ўзгартирмоқда. Сунъий интеллект бозор талабини прогнозлаш, мижозлар эҳтиёжини таҳлил қилиш, ишлаб чиқариш харажатларини оптималлаштириш ва молиявий хатарларни баҳолашда ёрдам беради. Шу билан бирга, шахсий маълумотларни ҳимоя қилиш, алгоритмик қарорларнинг адолатлилиги ва ахборот хавфсизлигига эътибор зарур. Келажакда технология ва инсон ижодкорлиги ўртасидаги ҳамкорлик муҳим бўлади.

3. КЕЛАЖАК МЕНЕЖЕРИНИНГ КАСБИЙ КОМПЕТЕНЦИЯЛАРИ

Келажак менежери стратегик ва тизимли фикрлаш, молиявий саводхонлик, рақамли технологиялардан фойдаланиш, жамоани бошқариш, музокара олиб бориш ва хатарларни баҳолаш кўникмаларига эга бўлиши зарур. World Economic Forum ташкилотининг The Future of

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Jobs Report 2025 ҳисоботида таҳлилий фикрлаш, мослашувчанлик, лидерлик ва технологик саводхонликнинг меҳнат бозоридаги аҳамияти таъкидланган. Демак, таълимда назария билан бирга амалий компетенцияларни ривожлантириш лозим.

4. ЎЗБЕКИСТОНДА ЁШЛАР ТАДБИРКОРЛИГИ

Ўзбекистонда кичик бизнес, рақамли иқтисодиёт ва ёшлар ташаббусларини ривожлантириш муҳим йўналишлардан ҳисобланади. Ёшлар ахборот технологиялари, электрон тижорат, дизайн, таълим хизматлари ва туризм соҳаларида бизнес ғояларини амалга оширишлари мумкин. Бундай фаолият учун бозор таҳлили, молиявий ва ҳуқуқий саводхонлик ҳамда рақамли маркетинг кўникмалари зарур.

5. АМАЛИЙ ТАҲЛИЛ: ШАРТЛИ БИЗНЕС ЛОЙИҲАСИ

Ёш тадбиркор рақамли дизайн хизматини йўлга қўйганини фараз қиламиз. Бир ойда 20 та буюртма ҳар бири 250 000 сўмдан бажарилса, умумий тушум 5 000 000 сўмни ташкил этади. Дастурлар ва интернетга 700 000 сўм, рекламага 800 000 сўм, бошқа операцион харажатларга 500 000 сўм сарфланса, шартли операцион натижа 3 000 000 сўм бўлади. Ушбу мисолда солиқлар, меҳнат ҳақи ва айрим бошқа харажатлар ҳисобга олинмаган. Мисол бизнес самарадорлиги нарх сиёсати ва харажатларни бошқаришга боғлиқлигини кўрсатади.

6. АМАЛИЙ ТАКЛИФЛАР

Таълим муассасаларида «Ёш тадбиркор» клубларини ташкил этиш, стартап ва бизнес-режалар танловларини ўтказиш, молиявий саводхонлик ҳамда рақамли маркетинг бўйича амалий машғулотларни кенгайтириш мақсадга мувофиқ. Шунингдек, сунъий интеллектдан масъулиятли фойдаланишни ўргатиш ва тадбиркорлар иштирокида маҳорат дарслари ташкил этиш тавсия қилинади.

ХУЛОСА

Бизнес ва менежмент келажак иқтисодиётининг муҳим ҳаракатлантирувчи кучларидан бири бўлиб қолади. Рақамли технологиялар бошқарув усулларини ўзгартирса-да, инсон капитали, лидерлик, стратегик фикрлаш ва ижтимоий масъулият ўз аҳамиятини сақлайди. Муаллиф фикрича, келажакда муваффақиятли мутахассис фақат мавжуд имкониятлардан фойдаланувчи эмас, балки янги иқтисодий имкониятларни яратувчи ташаббускор шахс бўлиши керак.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. Drucker P. F. The Practice of Management. Harper & Brothers, 1954.
2. Porter M. E. Competitive Strategy. Free Press, 1980.
3. World Economic Forum. The Future of Jobs Report 2025.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 11 сентябрдаги ПФ–158-сон Фармони. «Ўзбекистон — 2030» стратегияси.
5. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлигининг расмий ахборот материаллари.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.